Stadskerk Nijmegen (OCP), 8 mei 2022, Vierde zondag van Pasen.'Jubilate'
voorganger: Toine van den Hoogen

[1e lezing: Numeri 27,12-23] (Nieuwe Bijbelvertaling)
12 De HEER zei tegen Mozes: 'Beklim het Abarimgebergte, zodat je kunt uitkijken over het land dat ik de Israëlieten geef. 13 Wanneer je het gezien hebt, zul je met je voorouders verenigd worden, net als je broer Aäron. 14 Dat is omdat jullie in de woestijn van Sin, toen de Israëlieten met verwijten kwamen over water, tegen mijn bevel zijn ingegaan en in hun bijzijn geen ontzag hebben getoond voor mijn heiligheid.' (Dat was het water van Meribat-Kades in de woestijn van Sin.) 15 Mozes antwoordde de HEER: 16 'Moge de HEER, de God die aan al wat leeft de levensadem schenkt, dan iemand over het volk aanstellen 17die het kan leiden en de troepen kan aanvoeren, zodat het volk van de HEER niet wordt als een kudde schapen zonder herder.' 18 De HEER zei tegen Mozes: 'Laat Jozua, de zoon van Nun, bij je komen; hij is een man die geestkracht bezit. Leg hem de hand op 19 en laat hem plaatsnemen voor de priester Eleazar en voor de hele gemeenschap. Draag in ieders aanwezigheid de leiding aan hem over 20en laat hem delen in het aanzien dat jij geniet. Dan zal heel Israël hem voortaan gehoorzamen. 21 Wanneer er een beslissing moet worden genomen, moet hij zich tot de priester Eleazar wenden, en die raadpleegt dan ten overstaan van de HEER de orakelstenen. Zijn uitspraak bepaalt of Jozua met de andere Israëlieten een veldtocht moet ondernemen of niet.'
22Mozes deed wat de HEER hem had opgedragen: hij liet Jozua bij zich komen, liet hem plaatsnemen voor de priester Eleazar en voor de hele gemeenschap, 23 legde hem de handen op en droeg de leiding aan hem over. Zo had de HEER het bij monde van Mozes bevolen.

[Evangelie: Johannes 10,22-30] (Nieuwe Bijbelvertaling)
22 In Jeruzalem werd het feest van de Tempelwijding gevierd; het was winter. 23 Jezus liep in de tempel, in de zuilengang van Salomo. 24 Daar kwamen de Joden om hem heen staan, en ze vroegen hem: 'Hoe lang houdt u ons nog in het onzekere? Als u de messias bent, zeg het ons dan ronduit.' 25 Jezus antwoordde: 'Dat heb ik u al gezegd, maar u gelooft het niet. Wat ik namens mijn Vader doe getuigt over mij, 26 maar u wilt me niet geloven, omdat u niet bij mijn schapen hoort. 27 Mijn schapen luisteren naar mijn stem, ik ken ze en zij volgen mij. 28 Ik geef ze eeuwig leven: ze zullen nooit verloren gaan en niemand zal ze uit mijn hand roven. 29 Wat mijn Vader mij gegeven heeft gaat alles te boven, niemand kan het uit de hand van mijn Vader roven, 30 en de Vader en ik zijn één.'

[overweging:]

Nooit ben ik alleen.
Velen die voor mij leefden
en los van mij streefden,
weefden

weefden
aan mijn bestaan.

Aldus de dichter Rilke. Het is zo raak gedicht: 'Velen voor mij weefden aan mijn bestaan.' Inderdaad: ik ben geen onbeschreven blad. Ik sta in een verband. Ik ben een schakeltje in een lange ketting. Om te ontvangen en weer door te geven: ontvangen van het voorgeslacht, van ouders, van anderen, en dat weer doorgeven aan een volgende generatie.
Zo zijn wij mensen schakels in een lange ketting. Die ketting is God eens begonnen te maken. Bijbels gezien noemen we die ketting 'Schepping.' En God zal die ketting, die Schepping eens voltooien wanneer de nieuwe hemel en de nieuwe aarde werkelijkheid worden. Wanneer dat zal zijn, weten we niet. Wat we wel mogen weten en vooral mogen geloven is dat wij allemaal een schakel mogen zijn in die lange ketting.

Het verhaal gaat, zo lezen we vandaag in de eerste lezing, dat die ketting al voor het jaar 1250 *vóór* Christus begon, in een zanderige woestijn. En dat het verhaal toen al bestond, en toenorgegeven werd. Doorgegeven werd met handoplegging (wat we nog steeds doen) en met orakelstenen (wat we al sinds heel lang niet meer doen). Het verhaal gaat dat de geestkracht van Godswege die in mensen bestaat sinds de oorsprong van ons bestaan, sinds de schepping, niet aan één persoon verbonden is maar kan worden doorgegeven omdat de Ene, de Eeuwige erom bekommerd is dat zijn geestkracht onder ons mensen levend blijft. Misschien is dát wel de echte reden dat ik nooit alleen ben, dat wij nooit alleen zijn als sterrenstof in de eindeloze kosmos.

Het verhaal gaat, zo lezen we vandaag in de tweede lezing, dat het doorgeven van het verhaal ook vaak is onderbroken. Daarvan horen we een voorbeeld in de tweede lezing.

"In Jeruzalem werd het feest van de Tempelwijding gevierd; het was winter" Het feest van de Tempelwijding. Chanoeka.
Drie jaar lang had de Grieks-Syrische vorst Antiochus Epifanes het meest erge gedaan wat je de gelovige joden kunt aandoen: hij had de tempel ontwijd door er zijn eigen heidense afgodsbeelden in te zetten en er varkensvlees te offeren. We schrijven 168 tot 165 voor het begin van onze jaartelling. Antiochus was een wrede heerser en hij probeerde de Griekse cultuur erdoor te drukken in Israel. Helleniseren. Hij eiste dat het joodse volk zich Grieks ging gedragen. Ze mochten niet meer uit de TeNach, uit het oude Testament, lezen. Ze mochten niet meer tot JHWH, de God van Israël, bidden. Ze mochten geen feestdagen vieren of de sabbat houden.

Soldaten keken erop toe. Het was een waar schrikbewind. Er werd zelfs in het heilig der heilige een heidens altaar opgericht. Niet de Ene, de God van Abraham Isaak en Jacob werd daar vereerd, maar Zeus – de Griekse oppergod. En de joden – ze werden verplicht onreine dieren te offeren aan een onreine god op de meest heilige plaats die ze kende. De tempel in Jeruzalem, de plaats waar God voet zet op deze aarde. De *pied á terre* van God. Gods huis, Gods woonplaats. Het vervulde hen met afschuw.

Enkelen kwamen in opstand. Ze vluchten de heuvels in en bracht een vrijheidsleger op de been. Ze begonnen een guerrillaoorlog. De Makkabeeërs gingen ze heten. En drie jaar lang vochten ze tegen de Syriërs.
En de slaagden! Na drie jaar verdreven ze de Grieken. Op de 25ste dag van Kislev in het jaar 165 v. Christus waren de joden opnieuw vrij! Voor even – maar toch!

De Makkabeeërs haasten zich naar de tempel. De tempel werd gezuiverd. Het heidense altaar werd verwijderd, net als alle onreine dieren. De menora – de achtarmige kandelaar die altijd brandde in de tempel, als teken van Gods aanwezigheid, was gedoofd. Ze zochten naar de speciale, zuivere olie die nodig was om hem aan te steken. Want het kost acht dagen om nieuwe olie te maken. Ze zochten en zochten, en alles wat ze konden vinden was een heel klein kruikje, met net genoeg olie om de menora een dag te laten branden.

Ze staken de menora aan. En gingen aan de slag om de olie te maken.
En toen gebeurde het wonder. Het wonder van Gods aanwezigheid. De olie raakte niet op. Acht dagen lang brandde de menora op dat hele klein beetje olie. Tot de nieuwe olie klaar was.

Zo gaat het verhaal, en zo gaat het verhaal door. En ook hier is sprake van een nieuwe Mozes en een nieuwe Jozua, van een mens die vervuld is van de geestkracht van de Ene, de Eeuwige. God is niet gebonden aan één plaats. God is zichtbaar geworden in mij, laat Johannes Jezus zeggen. Ik en de Vader: wij zijn één.

Het scheelde niet veel of de joden hadden hem gestenigd, schrijft de verteller van het verhaal in zijn commentaar. Zo gaat het verhaal door, als een zeer omstreden verhaal. Omstreden tot op de dag vandaag. Omstreden is de heilige grond waarop het verhaal betrekking zou hebben. Omstreden is het heilige gezag dat door het verhaal zou worden gelegitimeerd. Omstreden is de toegang tot de bronnen die het verhaal bevatten. Omstreden zijn de vertellers van het verhaal en omstreden is hun link met God en met Jezus.

Dat is de keerzijde van het weefsel waarover Rilke heeft gedicht:

Nooit ben ik alleen.
Velen die voor mij leefden
en los van mij streefden,
weefden
weefden
aan mijn bestaan.

Dat is de reden dat wij als een gemeenschap telkens weer ons verzamelen rond dit verhaal. Om zingend en biddend en na denkend uit de proberen in welke richtingen het verhaal ons wijst. Het verhaal is zichtbaar geworden in hem, in Jezus. Ik en de Vader: wij zijn één. Deze mystieke kern van ons geloof is de diepste reden waarom we bij elkaar en met elkaar uitproberen hoe we kunnen leven als mensen die van de geestkracht van de Ene en Eeuwige vervuld zijn.

Zo moge het zijn.

Toine van den Hoogen, t.vdhoogen@gmail.com